

CZY JESTEŚMY CORAZ SZCZĘŚLIWSI? Znaczenie wykształcenia, wieku i dochodu dla dobrostanu psychicznego w Polsce

Materiał na konferencję prasową w dniu 1 XII 2021,
towarzyszącą konferencji naukowej
„Harmonized longitudinal data on social structure:
Polish research in a cross-national perspective”

Informacja o Polskim Badaniu Panelowym POLPAN

Polskie Badanie Panelowe POLPAN to unikatowy program badania struktury społecznej realizowany od 1988 r. w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Badanie odbywa się co 5 lat i oparte jest na indywidualnych wywiadach bezpośrednich. W panelowej części badania uczestniczą regularnie te same osoby (niektóre od początku). Pozwala to analizować losy badanych w długiej perspektywie czasowej. Jednocześnie na każdym etapie badania dobierane są młodsze osoby, co sprawia że wyniki są reprezentatywne dla Polek i Polaków w wieku 21 i więcej lat.

Wywiady są realizowane według kwestionariusza, który zawiera pytania dotyczące przebiegu życia zawodowego, postaw społeczno-politycznych oraz wielu innych kwestii związanych z przystosowywaniem do zmian zachodzących w systemie polityczno-ekonomicznym. Badanie POLPAN było dotychczas realizowane w latach 1988, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013 i 2018. Ze względu na swoją specyfikę badanie pozwala na uchwycenie długofalowych trendów. W związku z tym wiele wyników jest aktualnych na dziś i na jutro.

Czy jesteśmy coraz szczęśliwsi?

Znaczenie wykształcenia, wieku i dochodu dla dobrostanu psychicznego w Polsce

Co wpłynęło na wzrost poziomu szczęścia w Polsce?

Od upadku socjalizmu w Polsce poczucie szczęścia Polaków znacząco się podniosło. Można wyróżnić dwa okresy tego wzrostu. Pierwszy przypada na lata dziewięćdziesiąte, co można wiązać z uwolnieniem potencjału gospodarczego bezpośrednio w wyniku przejścia do modelu rynkowego. W drugim okresie, który rozpoczyna się w momencie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, wzrost ten jeszcze przyspiesza. Wpływa na to zbliżenie Polski do rdzenia systemu światowego oraz pełne uczestnictwo kraju w globalnej wymianie zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i kulturowym.

Jak wzrastał poziom szczęścia w Polsce?

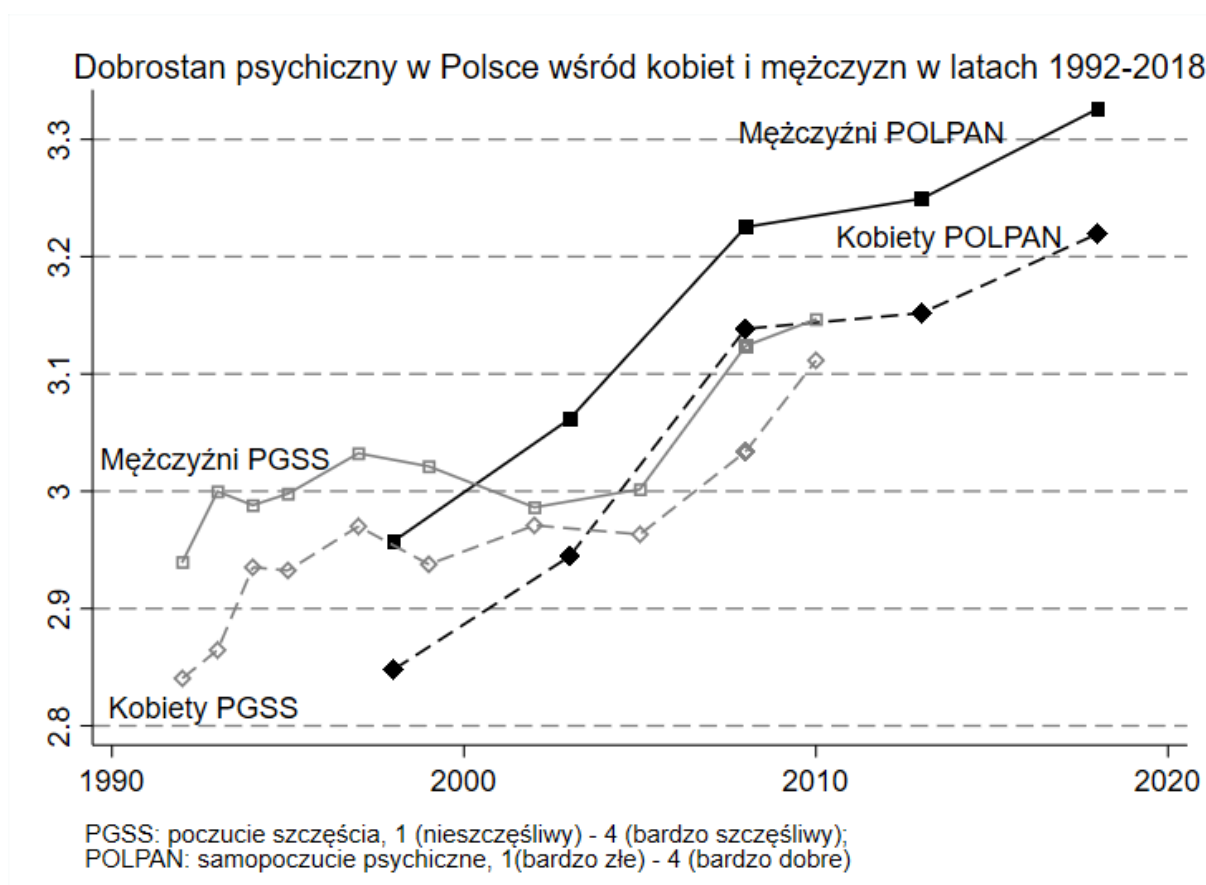
W ciągu trzydziestu lat od zmiany ustrojowej w Polsce obserwujemy podobny wzrost poziomu dobrostanu psychicznego we wszystkich podstawowych grupach społecznych. Przeciętne poczucie szczęścia zmieniało się podobnie wśród kobiet i wśród mężczyzn, wśród lepiej i gorzej wykształconych, wśród rolników, robotników i przedstawicieli inteligencji. Jeśli chodzi o dobrostan

psychiczny, transformacja ustrojowa nie przyniosła zatem wzrostu nierówności w podstawowych wymiarach struktury społecznej.

Bardziej szczęśliwi – ale czy po równo?

Między poszczególnymi kategoriami społecznymi utrzymują się istotne różnice w poziomie poczucia szczęścia. Osoby zamożne są szczęśliwsze niż te gorzej sytuowane. Im wyższy poziom edukacji, tym wyższy dobrostan psychiczny. Osoby starsze są mniej szczęśliwe niż ludzie młodzi. Co ciekawe, kobiety są w Polsce mniej szczęśliwe od mężczyzn, choć w ogromnej większości krajów rozwiniętych jest na odwrót.

Dzięki danym POLPAN możemy również zaobserwować, na ile wzrost przeciętnego poczucia szczęścia w Polsce powodowany jest przesunięciami w strukturze społecznej w kierunku grup bardziej szczęśliwych. Wśród Polaków przybywa osób z wyższym wykształceniem, oraz osób w dobrej sytuacji materialnej, co częściowo wyjaśnia wzrost przeciętnego dobrostanu.

Opracowanie: Katarzyna Kopycka, Uniwersytet Warszawski

Eksperci Polskiego Badania Panelowego POLPAN

Imię i nazwisko	Przykłady zainteresowań w badaniu POLPAN	Email
Kazimierz M. Słomczyński	Struktura klasowa. Postawy społeczno-polityczne.	słomczyński.1@osu.edu
Krystyna Janicka	Sytuacja pracy, płęć. Percepcja konfliktów społecznych.	kjanicka@ifispan.waw.pl
Henryk Domański	Ruchliwość i otwartość struktury społecznej	hdomansk@ifispan.edu.pl
Anna Kiersztyn	Formy zatrudnienia. Prekariat.	chaber@is.uw.edu.pl
Zbigniew Sawiński	Metodologia badań panelowych. Edukacja.	zsawins@ifispan.edu.pl
Ilona Wysmulek	Korupcja. Merytokracja. Wizje sukcesu życiowego.	ilona.wysmulek@ifispan.edu.pl
Michał Kotnarowski	Zachowania wyborcze. Mieszkania.	kotnarowski@ifispan.edu.pl
Małgorzata Mikucka	Zdrowie fizyczne i psychiczne. Samotność osób starszych.	mikucka.m@gmail.com
Marcin Ślarzyński	Poglądy prawicowe. Transfery socjalne.	mślarzynski@ifispan.edu.pl
Kinga Wysieńska-Di Carlo	Egalitaryzm	kingaw228@gmail.com
Katarzyna Kopycka	Ruchliwość społeczna i wczesne kariery zawodowe	k.kopycka@is.uw.edu.pl
Ewa Jarosz	Budżet czasu	ejarosz@ifispan.edu.pl
Danuta Życzyńska-Ciołek	Ubóstwo. Biografie w wywiadach narracyjnych.	dzyczynska-ciolek@ifispan.edu.pl
Anna Turner	Spółeczeństwo sieci. Internet i nowe technologie	annahturner@hotmail.com
Jacek Mazurczak	Nacjonalizm. Autorytaryzm. Radykalizacja.	jmazurczak@ifispan.edu.pl
Wyłącznie w języku angielskim		
Irina Tomescu-Dubrow	Determinanty sukcesu na rynku pracy	dubrow.4@osu.edu
Robert Kunovich	Źródła niepewności	kunovich@uta.edu
Alexi Gugushvili	Ruchliwość społeczna. Zdrowie fizyczne i psychiczne	alexi.gugushvili@sosgeo.uio.no
Joshua Dubrow	Reprezentacja polityczna	jdubrow2000@gmail.com

Publikacje książkowe Polskiego Badania Panelowego POLPAN (w języku polskim)*

- Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciołek i Kazimierz M. Słomczyński red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne: zasoby, szanse i bariery. Polskie Badanie Panelowe POLPAN 1998–2013*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.
- Wesołowski, Włodzimierz, Krystyna Janicka i Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Strukturalizacja społeczeństwa polskiego: Ewolucja paradygmatu*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.

* Na stronie polpan.org, poza wymienionymi książkami w języku polskim, znajdują się informacje o kilku książkach o badaniu POLPAN w języku angielskim oraz o kilkudziesięciu artykułach z tego badania w czasopiśmie naukowych w języku polskim i angielskim.